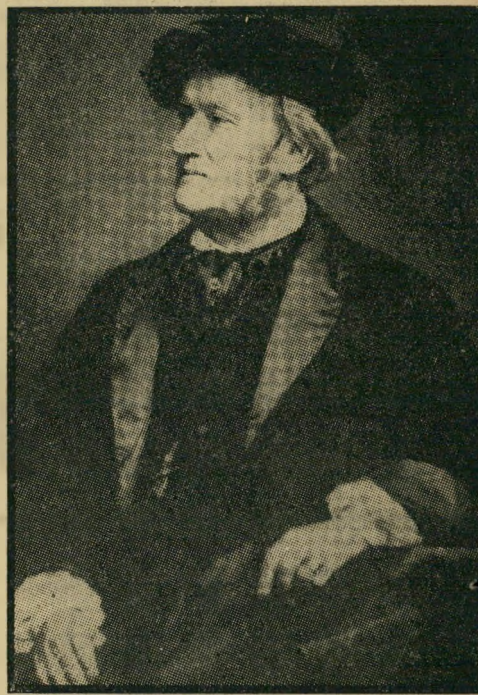

העם

צילי האוסיקה

רוב תושבי ישראל לא שמעו מעולם אף צליל אחד מצליליו של ריכארד ואגנר. אבל הם שונאים אותו. זוהי שינאה בלתי-ראציונלית. קל לסתור את כל נימוקיה בדרכי ההגיון. אך הדבר לא ישים קץ לזיכרון. השבוע הוא התלקח מחדש, כאשר החליט טה התזמורת הפילהרמונית לנגן בעונה ה- באה את יצירות ואגנר. לפי כל הסימנים, תחזיר החלטה זו את ואגנר למרכז החיכוך הציבורי.

כניאלמוות במטר הכדורים. האיש הזוכה לפירסום מאוחר זה, במדינה שהוא

ואגנר

שש שנים לפני היטלר

לא חלם על קיומה, היה אחת הדמויות הגדולות של המאה שעברה — איש רב סתירות, גאון שעורר אהבות ושינאות ב־ חייו ואחר מותו.

בנעוריו היה ואגנר מהפכן ודמוקרט. ב־ אותם הימים היתה גרמניה מחולקת בין 36 מלכים, נסיכים ודוכסים. במהפכה הגדולה של 1848 קם העם הגרמני, בהנהגת האינטליגנציה, כדי להפיל נסיכים אלה ולאחד את המדינה.

אחד הלוחמים הבולטים היה ריכארד ואגנר. נה הצעיר, מנצח תזמורתו של מלך סאכסון. היה הוא השתתף בהתקוממות בעיר דרזדן. הוא חילק כרוזים לחילי המלך, שהטילו מצור על העיר. כשקרא המלך לעזרתו את חייליו של מלך פרוסיה הסמוכה, עלה ואגנר אל ראש צריח כנסיית-הצלב, בגובה של מאה מטרים, וזרק על חבריו למטה פיסות-נייר, בהן דיווח על תנועת האויב.

בגבור מטר הכדורים, ביקשוהו ידידיו ל־ רדת. אמר להם ואגנר: "אל פחד. אני בן־ אלמחתי!"

יהודי? כשהתמוטטה המהפכה, ברח ואגנר לשווייץ. הוחזר לאחר מכן לגרמניה ל־ידידיו מלך בהאריה, חובב־האמנות. אז הש־ לים את מיפעלו הגאוני בחיבור אופרות, שנמשך עד שני מותו — שש שנים לפני לידתו של אחד אדולף היטלר, באוסטריה הסמוכה.

כמו רוב בני־דורו, ביטא ואגנר את ה־ עגושים לעבר הגרמני — לאגדות הקדומות של הטבטונים ולהחי הגרמני של ימי־הבר־ ניים. משום כך משך את ליבם של הלאומ־ נים הגרמניים, הפך לחביבו של אדולף היט־ לר.

היו שטענו כי ואגנר הוא יהודי. בין אלה היה הפילוסוף־הגאון פרידריך ניטשה, ידידו שהפך שונאו. ואגנר עצמו הפך ב־ בות ימיו אנטי־שמי גלוי וקיצוני, כמו רבים מן הצמרת התרבותית של אותם הימים.

גישה נאצית. האם כל זה פוסל את

נגינתו בישראל? יכולות להיות לפסילה כ־ זאת שלוש סיבות:

● העובדה שוואגנר היה גרמני. זוהי גישה גזענית, הראויה לנאצים דווקא. כל תרבות, מעל לרמה מסוימת, היא בינלאומית ועל־לאומית.

● שהיטלר אהב את יצירותיו. זהו נ־ מוק מגוחך, שיכול להביא לפסילת יצירות רבות.

● שוואגנר עצמו היה גזען ואנטי־שמי. אם תקבל טענה זו, יהיה צורך לבחון את דעותיו ופועלו של כל יוצר תרבותי בכל הדורות. אז יתברר כי רוב אנשי־התרבות של אירופה, בכל התקופות, היו גזענים ב־ אנטי־שמיות, במידה זו או אחרת — החל בשקספיר (הסוחר מוונציה) וגיתה — ועד היינריך היינה וקארל מארכס.

בשעה שנאצים־לשעבר מבקרים חופשית בישראל, בשעה שקציני הורמאכט משרתים בה כדילומטים מזכרים, בחזאי אין כל הגיון בפסילת לאומנים גרמניים מתים. למוסיקה אין גזע, ואין גבולות. כל גישה אחרת תתנסק בבעליה — באשר היא תנתק אותם מורם התרבות של הדורות.

פרשת בר

כר הוא מת

לגמרי במיקרה קרו השבוע שני מיקרים הקשורים בישראל בר המוות. זכרונותיו זכו לפירסום (ראה עמוד 7), ובאותו זמן השתחרר מכלא שאטה אדם שהתיידד שם עם בר. בצורה זו ניתנה האפי־ שרות לגבות מפי ע־ראייה סיפור על חייו ומותו של בר בכלא.

סיפור האיש, אשר זהותו שמורה במערכת "העולם הזה":

התקפת הלב שהמיתה את ישראל היתה הרביעית שהוא קיבל תוך ארבעת השבועות האחרונים בכלא. בפעם הראשונה קיבל את ההתקפה בסביבות השעה שמונה בערב. ה־ קצין התורן הועיק מיד את הרופא. ד"ר ברדה, המתגורר בקיבוץ תל־יוסף. ד"ר ברדה אינו רופא בית־הסוהר, אבל הוא הרופא הקרוב ביותר. במידה שד"ר ברדה איננו מצללים לעין־חרוד, ושם מקבלים את ה־ רופא מארגנטינה, כפי שאנו קוראים לו, עולה חדש, בחור צעיר שלא הספיק עוד לצבור הרבה נסיון.

באותו ערב הגיע ד"ר ברדה. הוא בדק את בר בתוך חדרו, בשטח הנקרא "האזה־ לים", בתוך חצר בית־הסוהר. שטח זה אוהלים נקרא כך, מפני שפעם עמדו שם אוהלים, בזמן שמר שושן ניהל את בית־הסוהר. עתה סוקר האוהלים ובמקומם הוקם ביתן אחד, המחולק לשלושה חדרים, שם גרים האסירים. בביתן לחור, בן חדר אחד, גר בר. החדר לא ניבנה במיוחד בשב־ ילו, אלא היה קיים שם מקדם. שם החזיק את ספריו, שם הוא כתב ושם החזיק את החתולה ושני גוריה.

קשה להזעיק רופא. אני גרתי בכ־ יתן הארון. מאחר שהכרתי את בר מה שנים רבות, הייתי נכנס לחדרו ומשוחח איתו, ומעביר את הערבים בחברתו. באותו ערב של ההתקפה, הלכתי לעשות תה בחדר של בר, כי שם היינו עושים את התה. יש שם מערכת חשמל לתה. שאלתי אותו מה שלומו, אמר לי שלא טוב. קראתי מיד ל־ ידידו בני, והוא הועיק את החובש שהיה במקום.

החובש נמצא רק במיקרה באותו ערב. בכלא שאטה עובדים שני חובשים מעשיים. כיום נוסף להם חובש שלישי, מוסמך, אחרי המיקרה של בר. חובש זה נמצא משמונה בבוקר עד שתיים־וחצי אחרי־צהריים. שני החובשים שקדמו לו נהגו לעזוב את בית־ הסוהר בשבע או שמונה בערב, ולנסוע לבתיהם בבית־שאן ובעפולה.

החובש שהיה באותו ערב עדיין בתחום הכלא היה אשר, והוא הועיק מיד את ד"ר ברדה. באותה תקופה לא היה בכלל רופא בית־הסוהר. ליתר דיוק, היה דוקטור קופר, העובד בבית־החולים בעפולה, והיה מבקר פעמיים או שלוש בשבוע בשאטה, בלילות, או במיקרה חירום, קשה היה ל־ הועיק, כי הוא נמצא או בעבודתו ב־ עפולה, או בביתו בחיפה.

ד"ר ברדה הגיע וקבע מייד, כי בר סובל מהתקפת־לב. הוא נתן לו זריקה. למחרת נראה בר כרגיל, עם כלי התגלחת שלו ועם הטיוול היומי שלו של חמישה קילומטרים, בתוך (המשך בעמוד 16)

בקבוק זה עולה יותר

מכל בקבוק של משקה קל אחר. ובכל זאת — מספר הבקבוקים הנושאים בגאווה את סמל מיץ פז של יפאורה גדול יותר מכפליים ממספרם של אלה הנושאים כל סמל אחר! גם לך כדאי יותר לשנות את המשקה הלאומי מיץ פז של יפאורה, כי מחכה לך זכייה כפולה בכל בקבוק מיץ פז.

גזור 12 סמלים מתוויות מיץ פז של יפאורה, הדבק על גלוית דואר צרף סיסמת פרסומת, כתוב את שמך וכתובתך, שלח אל ת.ד. 127 ת"א והשתתף בהגרלת 1500 פרסים וביניהם: מקלט טלוויזיה, "אוטווקס", רשמי קול, אפניים, מצלמות, ציוד ספורט ועוד.

שים לב! הגלויות צריכות להגיע עד 30 ביוני, ההגרלה הסופית תתקיים ב-7 ליוני.

זכייה כפולה בכל בקבוק מיץ פז גם המשקה - וגם הפרס

